

Arvamuse avaldamine määruse „Pakendiregistri põhimäärus“ muutmise eelnõu kohta

Lugupeetud Kristen Michal!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Kliimaministeriumit võimaluse eest avaldada arvamust Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 9. augusti 2018. a määruse nr 72 „Pakendiregistri põhimäärus“ muutmise“ eelnõu kohta. Järgnevalt esitame eelnõu kohta oma kommentaarid ja ettepanekud, lähtudes ettevõtelt saadud tagasisidest.

1. Registrisse kantavad andmed ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside kohta (eelnõu § 1 p 4)

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse pakendiregistri põhimäärust §-ga 8¹ järgmises sõnastuses:

„§ 8¹. Registrisse kantavad andmed ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside kohta

(1) Pakendiettevõtja kohta kantakse registrisse järgmised andmed:

- 1) nimi;
- 2) äriregistri kood;
- 3) kontaktisiku ees- ja perekonnanimi, telefoninumber ning e-posti aadress;
- 4) Eesti turule lastud ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite kogus tükkides, arvestades, et üks pakend on üks tükk;
- 5) Eesti turule lastud ühekordselt kasutatavate plastist joogitopside kogus tükkides, arvestades, et üks pakend on üks tükk.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 4 ja 5 nimetatud andmed tuleb esitada eraldi täielikult ja osaliselt plastist valmistatud toidupakendite ja joogitopside kohta.“

Euroopa Komisjoni rakendusotsuse (EL) 2022/162 art 1 annab liikmesriikidele võimaluse valida, kas koguda andmeid ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside kohta tükipõhiselt või kogukaalu alusel. Eelnõus on valitud tükipõhine lähenemine. Oleme saanud ettevõtelt tagasisidet, et suurem osa ettevõtteid eelistab kaalupõhist lähenemist järgmistel põhjustel:

- 1) Täna peavad pakendiettevõtjad arvestust pakendite üle kaalu, mitte tüki alusel. Samuti toimub teenustasu maksmine taaskasutusorganisatsioonile kaalu, mitte tükipõhiselt. Seega on loogiline jätkata tänaseks väljakujunenud praktikaga ehk kaalupõhise lähenemisega.

- 2) Kaalupõhine lähenemine aitab meie hinnangul pakendiettevõtjal paremini hinnata, kas ja kui hästi täidab ta pakendiseaduse § 5 lõikest 6 tulenevat nõuet saavutada aastaks 2026 ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside mõõdetav vähenemine. Kaalupõhine lähenemine võtab arvesse näiteks ka seda, kui ühe pakendi või joogitopsi kaal väheneb poole võrra. Samas tükipõhine arvutamismetoodika ei näita tarbimise vähenemist, kui pakendi või topsi kaal on vähenenud poole võrra, kuid tükiline kogus on jäänud samaks. Samas positiivne mõju keskkonnale on ilmselgelt olemas, sest plasti kogus on vähenenud poole võrra. Samuti on tükipõhise arvutamismetoodika puhul risk, et ettevõtted hakkavad tooteid pakendama suurematesse pakenditesse, mille tõttu väheneb pakendite arv tükiliselt, kuid pakendite kogukaal võib jääda samaks või isegi suurenda. Kokkuvõttes me ei nõustu seletuskirjas (lk 5) väljatooduga, et kaalupõhine lähenemine ei garanteeri, et Eesti saavutaks ka tegelikult tarbimise vähenemise ning selline lähenemine ei ole kooskõlas direktiivi põhimõttega, mis on nende toodete tarbimise vähendamine. Juhime veelkord tähelepanu sellele, et Euroopa Komisjoni rakendusotsuse kohaselt on võrdväärselt aktsepteeritavad nii kaalupõhine kui ka tükipõhine lähenemine.
- 3) Kuigi kaalupõhise meetoodika puhul tuleb täita 6 andmevälja ja tükipõhise lähenemise korral 4 andmevälja, ei näe ettevõtted kaalupõhise lähenemise korral, et see suurendaks nende halduskoormust rohkem kui tükipõhine lähenemine. Halduskoormuse seisukohast on oluline see, kuidas toimub vajaliku info liikumine tarneahelas ning pakendite ja topside koguse arvutamise meetoodika ei mõjuta seda. Seega ei näita ettevõtete tagasiside, et Eesti peaks tükipõhise lähenemise valima eelkõige seetõttu, et pakendiettevõtjate halduskoormus oleks siis väiksem.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume eelnõu § 1 punktis 4 asendada tükipõhine lähenemine kaalupõhise lähenemisega, et pakendiettevõtjatel oleks lihtsam direktiivist tulenevat nõuet täita.

2. Ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside kohta andmete esitamise tähtaeg (eelnõu § 1 p 7)

Eelnõu § 1 punkt 7 täiendab pakendiregistri põhimääruse § 11 lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Paragrahvi 9 punktis 1 nimetatud andmeandja esitab eelmise kalendriaasta kohta §-s 8¹ nimetatud andmed digitaalselt veebipõhisesse registrisse hiljemalt 31. märtsil.“

Eelnõus ei sisaldu üleminekusätet selle kohta, mis ajal peavad pakendiettevõtjad esmakordselt esitama pakendiregistrile andmed ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside kohta. Seega peavad pakendiettevõtjad esitama eelnõu § 1 punkti 7 alusel need andmed registrile esmakordselt 2023. aasta kohta 2024. aasta 31. märtsiks. See tähendab, et ettevõtted peavad neid andmeid esitama tagasiulatuvalt.

Kuigi mõned üksikud pakendiettevõtjad on andnud meile teada, et neil on võimalik neid andmeid esitada pakendiregistrile ka tagasiulatuvalt ehk 2023. aasta kohta, siis paljude pakendiettevõtjatele valmistab üleminekuaja puudumine suurt muret. Selline tagasiulatuva mõjuga muudatus on meie hinnangul vastuolus *vacatio legis*-põhimõttega.

Juhime tähelepanu, et ettevõtetal ei olnud 2023. aasta alguses ega isegi poole aasta pealt teada, et nad peavad esitama pakendiregistrile andmed ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside kohta. Isegi kui pakendiettevõtjad võisid direktiivist (EL) 2019/904 tulenevalt eeldada, et peagi võib neile selline kohustus tulla, siis ei ole pakendiettevõtjatel kuni praeguse hetkeni kindlustunnet selles osas, kas arvestust tuleb pidada tüki või kaalu alusel. Seetõttu ei ole pakendiettevõtjad pidanud ka nii täpset arvestust nende pakendite ja topside kohta ning tagasiulatuvalt on keeruline kindlaks teha, kui palju neid pakendeid ja topse on 2023. aastal turule lastud. Pakendiettevõtjad peavad täna arvestust pakendite üle, aga ettevõtjad ei suuda plastpakendite hulgast tagant järele lihtsasti eristada, millised on olnud ühekordselt kasutatavad plastist toidupakendid ja joogitopsid ning millised on olnud muud plastpakendid. Oleme sellest probleemist varasemalt korduvalt teada andnud ka Kliimaministeeriumile.

Kui muudatus peab olema tagasiulatuva mõjuga tulenevalt direktiivist (EL) 2019/904, siis tekib küsimus, miks ei koostanud ministeerium vastavat eelnõud varem, et muudatused oleksid jõustunud näiteks 2023. aasta algusest. Leiame, et kuna Kliimaministeerium on eelnõu välja töötamisega direktiivi ülevõtmiseks hilineanud, siis seetõttu ei saa nüüd eelnõuga panna pakendiettevõtjatele tagasiulatuvaid kohustusi. Seetõttu tuleb eelnõud muuta selliselt, et esmakordselt tuleb pakendiettevõtjatel neid andmeid esitada pakendiregistrile 2024. aasta kohta.

Juhime tähelepanu ka sellele, et esmakordselt esitatavad andmed on pakendiettevõtjate jaoks väga olulised, sest neid andmeid tuleb võrrelda 2026. aasta andmetega, et hinnata pakendite vähendamise eesmärgi täitmist. Seetõttu on oluline, et esimest korda esitatavad andmed oleksid õiged ja usaldusväärsed, kuid eelnõus sisalduv lahendus ei taga seda.

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku täiendada eelnõud punktiga 10 järgmises sõnastuses:

„10) määrust täiendatakse §-ga 20² järgmises sõnastuses:

„§ 20². Ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside kohta andmete esitamine

Käesoleva määruse § 8¹ lõike 1 punktides 4 ja 5 märgitud andmed tuleb esitada esimest korda 2024. aasta kohta.“

3. Ringlusse võetud plasti sisaldus Eestis turule lastud ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelites (eelnõu § 1 p 3)

Eelnõu § 1 punkt 3 täiendab pakendiregistri põhimääruse § 7 lõiget 1 punktiga 10 järgmises sõnastuses:

„10) ringlusse võetud plasti sisaldus Eestis turule lastud ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelites, arvutatuna turule lastud plastist pudelite keskmisena, esitades andmed eraldi joogipudelite, mille valmistamisel on peamiseks komponendiks polüetüleentereftalaat, ja muude plastist joogipudelite kohta.“

Kaubanduskojale jääb ebaselgeks, miks soovib Kliimaministeerium kehtestada eelnõuga rangema nõude kui tuleneb pakendiseadusest ja direktiivist. Pakendiseaduse § 36² lg 3 kohaselt peab alates 2025. aasta 1. jaanuarist selliste joogipudelite koostises, mille valmistamisel on peamiseks komponendiks polüetüleentereftalaat, olema vähemalt

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

25 protsenti ringlusse võetud plasti, arvatuna turule lastud polüetüleentereftalaadist pudelite keskmisena. Pakendiseaduse § 36² lg 4 kohaselt peab alates 2030. aasta 1. jaanuarist joogipudelite koostises olema vähemalt 30 protsenti ringlusse võetud plasti, arvatuna turule lastud joogipudelite keskmisena. Jääb arusaamatuks, miks kehtestab eelnõu andmete esitamise kohustuse kõikide joogipudelite kohta juba 2024. aastast, kui pakendiseaduse kohaselt tuleb alates 2025. aastast arvestust pidada üksnes nende joogipudelite osas, mille valmistamisel on peamiseks komponendiks polüetüleentereftalaat. Muude joogipudelite osas peaks arvestuse pidamise kohustus hakkama kehtima alles 2029. või 2030. aastal.

Kaubanduskoja ettepanek:

Muuta eelnõu § 1 punkti 3 sõnastust selliselt, et andmete esitamise kohustus puudutab üksnes joogipudeleid, mille valmistamisel on peamiseks komponendiks polüetüleentereftalaat. Eelnõus väljapakutud sõnastus võiks jõustuda alles 2029. aastal.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja kommentaare ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070